

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 8CoP/344/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7511216602
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 08. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marianna Hrabovecká
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2012:7511216602.4

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach vo veci starostlivosti súdu o mal. deti Š., E. C. nar. XX.XX.XXXX a K. R. nar. XX.XX.XXXX bývajúce s matkou zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach detí rodičov: C. Š. nar. X.X.XXXX bývajúcej v Č. č. XXX zastúpenej JUDr. Melániou Knopovou advokátkou so sídlom v Košiciach na Štúrovej ul. č. 20 a Ing. E. Š. nar. XX.X.XXXX bývajúceho v Č. K., v S. - J. na X. Y. Y. č. XXXX/ zastúpeného JUDr. Jiřím Novákom advokátom so sídlom v Českej republike, v Přerove na Nám, T.G.M č. 11 v konaní o nariadenie predbežného opatrenia o odvolaniach otca proti uzneseniu Okresného súdu Košice - okolie z 30.5.2012 č.k. 19P/89/2011 - 206 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e uznesenie vo výroku o predbežnom zverení mal. detí do osobnej starostlivosti matky.

V prevyšujúcej časti vracia vec súdu prvého stupňa ako predčasne predloženú.

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým uznesením predbežne zveril mal. deti do osobnej starostlivosti matky a upravil ich styk s otcom len za prítomnosti matky v mieste, kde sa matka s mal. deťmi zdržiava.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolania otec s návrhom, aby ho odvolací súd zrušil, alternatívne, aby ho zmenil tak, že mal. deti zverí do jeho osobnej starostlivosti. Vyjadril presvedčenie, že súd prvého stupňa nebol oprávnený nariadiť predbežné opatrenie, pretože podľa čl. 16 Haagskeho dohovoru (ktorým je SR viazaná), správne alebo súdne orgány dožiadaného štátu nesmú po obdržaní žiadosti o navrátenie dieťaťa rozhodovať vecne o práve starostlivosti o dieťa, pokiaľ nebude rozhodnuté, že dieťa nemá byť podľa dohody vrátené alebo ak nebude v primeranej dobe podaný návrh na začatie konania o navrátenie dieťaťa do miesta jeho obvyklého pobytu. Poukázal pritom na to, že uznesením Okresného súdu Košice I z 23.5.2012 č.k. 11P/26/2012-216 bol nariadený návrat mal. detí do miesta ich obvyklého pobytu, t.j. do Českej republiky do 14 dní od doručenia uznesenia. Z uvedených dôvodov prezentoval názor, že o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k mal. deťom by mal rozhodovať český súd, resp. by sa malo postupovať podľa čl. 16 dohovoru a nie podľa čl. 20 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 (ďalej len nariadenia), nakoľko napadnuté uznesenie je fakticky konečným opatrením a nie dočasným. Poukázal na rozhodnutie ESD vo veci „Detiček“ č. C-403/09, v ktorom je o.i. konštatované, že pojem naliehavosť je potrebné vykladať striktné, pretože nariadením predbežného opatrenia by mohlo účelovo dochádzať k legalizácii protiprávneho stavu. Podľa uvedeného rozhodnutia, článok 20 nariadenia nie je možné vykladať tak, aby mohol rodičovi, ktorý neoprávnené premiestnil dieťa, slúžiť ako nástroj k predĺžovaniu skutkovej situácie vytvorenej jeho protiprávnym konaním, či k legitimácii účinkov tohto konania. Konštatoval, že pre nariadenie predbežného opatrenia podľa čl. 20 nariadenia je nevyhnutné, aby sa na území členského štátu, ktorý rozhoduje, nachádzalo nielen mal. dieťa, ale aj jeho rodičia, čo v predmetnom prípade nebolo splnené, pretože je štátnym príslušníkom Českej republiky, je tam zamestnaný a má tam aj obvyklý pobyt. Spochybnil tvrdenia matky, na základe ktorých súd prvého stupňa nariadil predbežné opatrenie a poznamenal, že také isté argumenty predložila aj súdu, ktorý rozhodol o návrate mal. detí do Českej republiky. Uviedol, že lekárska správa od MUDr. K. len

kopíruje jej výpoveď a v žiadnom prípade nedokazuje príčinnú súvislosť medzi údajným zlým psychickým stavom mal. E. C. a jej pobytom u neho v S.. V tejto súvislosti poukázal na lekársku správu MUDr. A. R. z rovnakého dňa, ktorá nedokazuje nič z tvrdenia matky, že maloletú pohlavne zneužíva, práve naopak potvrdzuje, že maloletá bola stresovaná práve výkonom vyšetrenia. Poukázal na to, že matka mu bez ďalšieho bráni v kontakte s mal. deťmi a dokonca v škôlke bez existencie relevantnej právnej úpravy prehlásila, aby mu učiteľky neodovzdávali mal. E. C., ak by ju z nej chcel vyzdvihnúť. Pokiaľ matka zdôrazňovala, že sa o ňu počas jej pobytu v Českej republike riadne nestaral poznamenal, že do škôlky chodila vždy čistá a upravená. Po jej príchode do ČR ju zaregistroval u praktického lekára, kde podstúpila vstupnú prehliadku. Aj počas toho, ako ochorela, dodržiaval jej liečebný režim, a ako vyplýva zo správ lekárov, maloletá nejavila žiadne známky zanedbania. Poukázal na správu z pedagogicko - psychologickú poradne podľa ktorej sa maloletá dobre adaptovala, bez obtiaže nadväzuje kontakt, je sociálne aktívna, nebojácna, je evidentné, že je zvyknutá na zmeny situácie a kontakty s dospelými. Po emočnej stránke je vyrovnaná a v dobrej nálade. Tomuto záveru zodpovedá aj správa PhDr. B. Z., z ktorej vyplýva, že maloletá bola v čase pobytu u neho komunikatívna, veľmi spokojná, dobre sa vyvíjala, a že sa jej necnelo za matkou a bratom. Menovaný odborník analyzoval aj nahrávku jeho kontaktu s maloletou prostredníctvom internetovej služby Skype, z ktorej ustálil, že počas pobytu u neho bola maloletá kľudná a sústredená, kým v súčasnosti vykazuje úplne opačné rysy, ktoré zodpovedajú jej ovplyvňovaniu matkou. Zdôraznil jeho záver, že pri negatívnom ovplyvňovaní maloletej proti nemu a pri obmedzení ich kontaktu hrozí, že bude postupne dochádzať k pretrhnutiu pozitívnej citovej väzby medzi ním a maloletou a nie je možné vylúčiť ani rozvoj syndrómu zavrhnutého rodiča, a tým aj jej psychotraumatizáciu. Pokiaľ matka poukazovala na to, v akom stave ju preberala zo škôlky, upriamil pozornosť odvolacieho súdu na vyjadrenie materskej škôlky, že sa v tú dobu hrala na záhrade s deťmi, preto mohla byť umazaná a pôsobiť zanedbaným dojmom. Uviedol, že potom, ako ju matka vyzdvihla zo škôlky, mu nepodala správu, vypla si mobil a o okolnostiach ho informovala až pracovníčka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Poznamenal, že matka s ním nie je schopná komunikovať ohľadom základných otázok týkajúcich sa výchovy mal. detí a je riziko, že ich proti nemu vedome navádza, v dôsledku čoho môžu byť mal. deti pri styku v jej prítomnosti stresované. Zároveň priložil fotodokumentáciu, ktorá podľa jeho názoru úplne prirodzene zachytáva ich vzťah pri výnimočných aj bežných aktivitách v období, keď u neho bývala. Priložil aj čestné prehlásenia osôb, ktoré boli prítomné pri jeho kontakte s maloletou, z ktorých o.i. vyplýva, že nezaznamenali žiadne pochybenia a už vôbec nie známky sexuálneho zneužívania maloletej. Práve naopak, spochybnil schopnosť matky riadne sa o mal. deti starať, a to najmä so zreteľom na správu PhDr. Z. podľa ktorej mal. E. C. až po príchode na SR začala javiť známky podráždenosti a nevyrovnanosti. Namietal, že súd prvého stupňa síce upravil jeho styk s mal. deťmi, ale bez toho, aby určil jeho rozsah. Navyše vyjadril presvedčenie, že v znení, v akom je súdom naformulované je nevykonateľné, pretože styk mu bol upravený v mieste bydliska matky, ktoré často opúšťa na dlhšiu dobu. V závere namietal, že mu súd prvého stupňa v rozpore s § 79 ods. 2, 4 O. s. p. nedoručil s návrhom matky na nariadenie predbežného opatrenia aj prílohy, t.j. zápisnicu o podaní vysvetlenia, čestné prehlásenie D. L., prababičky mal. E. C., doporučenie klinického psychológa, správu z vyšetrenia mal. E. C. pedopsychológom a gynekológom, v dôsledku čoho nemal možnosť oboznámiť sa s ich obsahom.

Matka vo vyjadrení k odvolaniu otca navrhla potvrdiť napadnuté uznesenie ako vecne správne. Pokiaľ otec poukazoval na to, že uznesením Okresného súdu Košice I z 23.5.2012 č.k. 11P/26/2012-216 bol nariadený návrat mal. detí do miesta ich obvyklého pobytu, t.j. do Českej republiky do 14 dní od doručenia uznesenia, citovala čl. 13 písm. b/ Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, podľa ktorého justičný alebo správny orgán dožadovaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením preukáže, že existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie. Poznamenal, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že maloletá sa z Českej republiky vrátila v značnom duševnom rozpoležení, má nočné desy a jej správanie svedčí pre psychický tlak a závažnú depriváciu spôsobenú násilným odlúčením od nej, súrodencami a jej vyňatím z pôvodného prostredia. Uviedla, že maloletá sa sťažovala na bolesti v okolí pohlavných orgánov, pričom pôvod týchto bolestí bude predmetom ďalšieho jej vyšetrenia. Konštatovala, že má dôvodné podozrenie na sexuálne zneužívanie maloletej otcom, v dôsledku čoho na neho podala trestné oznámenie. V tejto súvislosti spochybnila správu PhDr. Z., najmä tú časť, v ktorej hovoril o tom, že maloletá hovorí česky, keď v skutočnosti hovorí po slovensky, a časť, kde hovorí o tom, aká je spoločenská, pretože zo správy škôlky, ktorú maloletá navštevovala vyplýva, že maloletá za tri mesiace nenadviazala žiadne priateľské vzťahy. Pokiaľ v škôlke tvrdili, že sa jej mohla javiť zanedbaná, pretože sa hrala v záhrade s deťmi, uviedla,

že maloletá sa v kritický deň nemala možnosť hrať v záhrade, keďže akurát vyšla do školskej záhrady potom, ako bola privezená do škôlky.

Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniam otca navrhol potvrdiť napadnuté uznesenie ako vecne správne, pretože vzťahy medzi účastníkmi konania sú tak vážne narušené, že nie sú schopní dohodnúť sa na starostlivosti o mal. deti. V tejto súvislosti poukázal na to, že rodičia bez vedomia toho druhého už viackrát premiestnili mal. E. C. z územia SR na územie ČR, čo malo negatívny dopad na jej zdravý psychický vývoj. Uviedol, že mal. K. R. je v celodennej starostlivosti matky na území Slovenskej republiky 14 mesiacov, pobyt mal. E. C. na území Slovenskej republiky bol na 4 mesiace prerušený, kedy ju otec previezol na územie Českej republiky. Konštatoval, že obe mal. deti majú vytvorené väzby na širšie prostredie matky, v dôsledku čoho je v ich záujme zveriť ich do osobnej starostlivosti matky a upraviť ich styk s otcom za prítomnosti matky v mieste jej bydliska.

Podľa § 219 ods. 1 O. s. p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd na základe odvolania otca a jeho doplnení preskúmal napadnuté uznesenie podľa § 212 ods. 2 písm. a) O.s.p. bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že súd prvého stupňa postupoval správne, ak predbežne zveril mal. deti do osobnej starostlivosti matky, pretože existuje reálna obava, že rodičia by si mohli naďalej svojvoľne vykonávať svoje rodičovské práva a povinnosti k mal. deťom spôsobom, aký je pre ich ďalší zdravý vývoj škodlivý. Aj keď nevyjasnené kompetencie ohľadne výkonu rodičovských práv a povinností k mal. deťom vo všeobecnosti nie sú okolnosťou, ktorá by opodstatňovala ingerenciu súdu formou predbežného opatrenia, v danom prípade sa prejavili tak vážnym spôsobom, keď obaja vyzdvihli maloletú v škôlke bez toho, aby ju na to pripravili a vzájomne sa o tom informovali, oddelili ju od jej mladšieho brata a premiestňovali ju z výchovných prostredí zo Slovenskej republiky do Českej republiky a naopak v priebehu niekoľkých mesiacov, že ujma, ktorú by mal. deti mohli utrpieť, ak by nebolo nariadené predbežné opatrenie by bola citeľnejšia ako tá, ku ktorej môže dôjsť len dočasným zosúladením faktického stavu s právnym, kým nebude právoplatne vyriešená otázka miesta obvyklého pobytu mal. detí a následne rozhodnuté vo veci samej. Z vykonaného dokazovania neboli zistené žiadne nedostatky v aktuálnej výchove mal. detí matkou, práve naopak zo správy kolízneho opatrovníka, ktorý prešetril pomery, v ktorých mal. deti v súčasnosti vyrastajú vyplýva, že je v ich záujme, aby boli dočasne zverené matke, vo vzťahu ku ktorej majú vytvorené užšie väzby. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia konštatuje, že pri nariadení predbežného opatrenia stačí existencia dôvodnej obavy, že by mohlo dôjsť k ohrozeniu záujmov mal. dieťaťa. K ďalším odvolacím námietkam otca odvolací súd uvádza, že neprávoplatné uznesenie Okresného súdu Košice I o navrátení mal. detí do Českej republiky z 23.5.2012 podľa Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí v zmysle článku 16 tohto dohovoru nebráni v naliehavých prípadoch prijať predbežné opatrenia aj v prípade, ak by súd, na ktorý bol podaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia nemal právomoc rozhodovať vo veci samej (článok 20 ods. 1 Nariadenia č. 2201/2003), pretože zdržať sa rozhodovania až kým sa právoplatne nerozhodne, že návrat dieťaťa sa podľa tohto dohovoru neuskutoční, je potrebné len vo veci samej. Odvolací súd tiež poukazuje na skutočnosť, že prípadné prijatie predbežného opatrenia neprejudikuje rozhodnutie príslušného súdu o neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní dieťaťa a nemá na toto konanie žiaden vplyv. Vo vzťahu k odvolacej argumentácii otca týkajúcej sa nedostatku právomoci slovenských súdov odvolací súd dodáva, že súd prvého stupňa bude skúmať svoju právomoc vo veci samej v súlade s Nariadením Rady (ES) č. 2201/2003 v súlade s článkom 8, 9, ako aj 17 až 19, a to po právoplatnom rozhodnutí príslušných súdov o neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní dieťaťa, v rámci ktorého bude vyriešená otázka obvyklého pobytu mal. detí, ktorý je základným kritériom pre skúmanie právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností k deťom. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom otca, že pre nariadenie predbežného opatrenia podľa čl. 20 nariadenia je nevyhnutné, aby sa na území členského štátu, ktorý rozhoduje, nachádzalo nielen mal. dieťa, ale aj jeho rodičia, pretože z dikcie čl. 20 ods. 1 nariadenia vyplýva, že predbežné opatrenie možno prijať s ohľadom na osoby v tomto štáte, ktoré sú dostupné podľa práva tohto členského štátu. Čl. 20 nariadenia pritom nehovorí o tom, že by sa na území členského štátu mali nachádzať všetky osoby, vo vzťahu ku ktorým prichádza do úvahy nariadenie predbežného opatrenia. Pri jeho výklade je potrebné mať na zreteli praktickú vykonateľnosť predbežného opatrenia na území členského štátu, ktorý ho prijíma, t.j. či je

vykonateľné vo vzťahu k osobám, ktorých sa bezprostredne týka. V posudzovanom prípade nebolo prekážkou nariadenia predbežného opatrenia podľa čl. 20 nariadenia, že otec sa nenachádza na území Slovenskej republiky, pretože mal. deti nie sú v jeho faktickej starostlivosti a rozhodnutie o ich zverení do osobnej starostlivosti matky sa bezprostredne týka len matky a mal. detí. Pokiaľ namietal, že mu súd prvého stupňa nedoručil prílohy návrhu tak, ako mu to vyplýva z § 79 ods. 4 O. s. p., odvolací súd poukazuje na to, že § 79 ods. 4 O. s. p. nie je možné v danom prípade aplikovať, pretože postup súdu v konaní o nariadenie predbežného opatrenia osobitne upravuje § 75 ods. 8 O. s. p., ktorý na rozdiel od § 79 ods. 4 O. s. p. výslovne neupravuje povinnosť konajúceho súdu doručiť prílohy návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Nie je možné akceptovať ani námietky otca, že sa nemal možnosť oboznámiť s prílohami návrhu matky na nariadenie predbežného opatrenia so zreteľom na to, že z čl. 307 spisu nepochybne vyplýva, že si prišiel naštudovať spisový materiál a navyše, obsah príloh súd prvého stupňa objektívnym spôsobom zahrnul do odôvodnenia napadnutého uznesenia. Navyše, zásadným dôvodom pre nariadenie predbežného opatrenia neboli skutočnosti, ktoré sa v správach uvádzajú, ale stupňujúce sa konflikty rodičov ohľadne výkonu rodičovských práv a povinností k mal. deťom, ktoré už vážnym spôsobom začali zasahovať do stability výchovného prostredia oboch mal. detí. Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil napadnuté uznesenie vo výroku o zverení mal. detí do osobnej starostlivosti matky podľa § 219 ods. 1 O. s. p. a podľa ods. 2 cit. zák. ust. sa obmedzil na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov.

Pokiaľ ide o výrok o styku otca s mal. deťmi, z návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyplýva, že matka sa domáhala jeho zákazu (č.l. 202 spisu).

Z porovnania tohto návrhu s príslušným výrokom napadnutého uznesenia a jeho následným odôvodnením súdom prvého stupňa je zrejmé, že konajúci súd pochybil, ak predbežne upravil styk otca s maloletými deťmi v prítomnosti matky a v jej bydlisku bez toho, aby špecifikoval jeho rozsah, v dôsledku čoho je nevykonateľné tak, ako na to dôvodne poukazoval otec v odvolaní.

Po vrátení veci bude povinnosťou súdu prvého stupňa špecifikovať rozsah, v akom je otec oprávnený stýkať sa s mal. deťmi dopĺňacím uznesením podľa § 166 O. s. p. v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p., doručiť ho účastníkom konania a po uplynutí lehoty na podanie odvolania vec opätovne predložiť odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní otca s novou predkladacou správou.

Toto rozhodnutie senát prijal v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.